

نشانه‌های منافقان در زمان امام حسین (ع)

احمد عدالتیان ادرادامه مرور آیاتی که امام حسین (ع) در مسیر قیام خود از مدینه تا کربلا و در مناسبت‌های مختلف به آن‌ها اشاره کردند. دو آیه را باهم تلاوت می‌کنیم. زمانی که حضرت در مکه با ابن عباس گفت وگو می‌کردند. آیات ۱۴۲ و ۱۴۳ سوره نسا را درباره بنی امیه تلاوت فرمودند: «إِنَّ الْمُنَافِقِينَ يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَهُوَ خَادِعُهُمْ وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كُتَّاءً يَرْتَأُونَ النَّاسَ وَلَا يَتَذَكَّرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا مَّذْذَبِينَ يَتَّبِعُنَ لِلْآيَةِ وَالْآيَةِ وَنَظِيلُ اللَّهِ فَلَنْ يُجِدَ لَهُ سَبِيلًا منافقان با خدا نیرنگ می‌کنند و حال آنکه او با آنان نیرنگ خواهد کرد و چون به نماز ایستند. با کسالت برخیزند. با مردم ریا می‌کنند و خدا را جز اندکی یاد نمی‌کنند، در این میان (بین کفر و ایمان) سرگشته‌اند، نه جزو آنان (مؤمنان) و نه جزو اینان (نامؤمنان) و هرکه خداوند در گمراهی واگذارش هرگز برای او راه بیرون‌شدنی نخواهی یافت.» در این آیات که نشانه‌های منافق را بیان می‌کند و امام (ع) مصداق آن را بنی امیه می‌انند. منافق. کسی دانسته می‌شود که درظاهر احکام دینی را به جای می‌آورد. اما انگیزه‌های او الهی نیست. منافقان همچنین استقلال فکر و عقیده ندارند و بی هدف و سرگرداند. آن‌ها آرامش ندارند؛ چون پیوسته باید موضع جدید و تصمیم فوری و عجولانه بگیرند. پس فریبکاری. بی‌نشاطی در نماز. ریاکاری و غفلت از یاد خدا. از نشانه‌های نفاق است. اما منافق باید بداند که با خدا طرف است. او گمان می‌کند با این روش خدا را فریب می‌دهد. درحالی‌که نمی‌داند خودش را فریب داده است و خداوند به درون او آگاه است و جزای فریبکاری او را می‌دهد.

روضه شب سوم

کودکی که لحظه‌ای از امام خود غافل نشد

علیرضا وکیل: اگر محرم را فقط به نقل مصیبت‌ها محدود کنیم، بخش مهمی از ظرفیت تربیتی عاشورا را از دست خواهیم داد. هر شب محرم باید حامل یک پیام معرفتی و یک الگوی عملی برای زندگی امروز باشد. شب منسوب به حضرت رقیه (س) فرصتی است برای تأمل در یکی از بنیادی‌ترین مفاهیم فرهنگ شیعه، یعنی «انتظار و دلدادگی به امام». دختری سه‌ساله که در سخت‌ترین شرایط اسارت. گرسنگی. تشنگی. و غربت. لحظه‌ای از یاد امام خویش غافل نشد و تمام وجودش در جست‌وجوی ولی خدا بود. از این منظر. حضرت رقیه (س). تنها یک شخصیت عاطفی در حادثه کربلا نیست. بلکه الگویی تربیتی برای همه منتظران طول تاریخ است.

منتظر فعال

مهم‌ترین درس زندگی حضرت رقیه (س). مسئله پیوند دائمی با امام است. انسان منتظر کسی است که در همه شرایط زندگی. امام خود را فراموش نکند. آنچه در زندگی این بانوی خردسال جلوه‌گر شده. همین حقیقت است. در مسیر اسارت. در خرابه‌های شام. در میان رنج‌ها و مصیبت‌ها. نام و یاد پدر از زبان او جدا نشد. اما این دلدادگی را نباید صرفاً یک رابطه عاطفی میان دختر و پدر دانست. سیدالشهدا (ع) برای حضرت رقیه (س) فقط پدر نبود. امام زمان او بود. از همین‌رو می‌توان گفت گریه‌ها. بی‌تابی‌ها و جست‌وجوهای او. جلوه‌ای از انتظار و وابستگی به امام است. شب حضرت رقیه (س) به ما می‌آموزد منتظر واقعی کسی است که در فراز و فرود زندگی. محور اندیشه و دلش. امام باشد.

از احساس تا معرفت

برخی‌ها تنها از زاویه عاطفه به شخصیت حضرت رقیه (س) نگاه می‌کنند. درحالی‌که این حادثه لایه‌های عمیق‌تری نیز دارد. در فرهنگ اهل بیت (ع). یتیمی از امام. سخت‌تر از یتیمی از پدر دانسته شده است. بنابراین گریه حضرت رقیه (س) را باید در منظومه ولایت. تحلیل کرد. حتی گفت‌وگوهای نقل شده از ایشان با سر مطهر سیدالشهدا (ع) نشان می‌دهد که زبان و ادبیات این کودک. رنگ و بوی تربیت اهل بیتی دارد. این مسئله. بیانگر آن است که تربیت ولایی محدود به سن و سال نیست و می‌تواند از کودکی. روح انسان را با امام پیوند بزند. جامعه امروز نیز برای تربیت نسل جوان. نیازمند چنین نگاهی است؛ نگاهی که محبت اهل بیت (ع) را به معرفت. مسئولیت و انتظار پیوند بزند.

رسالت من در پازل امام زمانم

با استعانت از حضرت رقیه (س) هرکدام از ما نیز باید برای امام زمانمان نقش آفرینی کنیم؛ هر کسی در هر جایگاه و با هر ابزاری به اندازه وسع خود سهمیم است. ابزار حضرت رقیه (س) به اقتضای سن و شرایط ایشان. بی‌تابی و بی‌قراری برای امامش بود. با سلاح اشک و گریه. اما امروز سلاح ما مردم مبعوث شده برای امام زمانمان چیست؟ شب حضرت رقیه (س) بهترین فرصت برای تبیین فرهنگ انتظار دلدادگی به امام و ضرورت زنده نگه داشتن نام ولی خدا در زندگی فردی و اجتماعی است. شاخص تربیتی این شب. آن است که انسان مؤمن. در هیچ شرایطی از امام خود جدا نشود؛ همان درسی که حضرت رقیه (س) با تمام وجود به تاریخ آموخت.

احکام محرم

روش صحیح عزاداری از منظر فقه و احکام

علیهو را عزاداری برای حضرت سیدالشهدا (ع) از مهم‌ترین شاعران دینی شیعیان است که همواره نقشی بزرگ در زنده نگه‌داشتن پیام عاشورا داشته است. با این حال. چگونگی برگزاری این مراسم نیز اهمیت فراوانی دارد تا این شاعر در چارچوب تعالیم اهل بیت (ع) و رهنمودهای فقهی علما برگزار شود. مراجع عظام تقلید با تأکید بر حفظ سنت‌های صحیح عزاداری. بر شکوه. معرفت‌افزایی و پرهیز از رفتارهایی که موجب وهن مذهب می‌شود. تأکید کرده‌اند. در ادامه دیدگاه برخی از مراجع درباره شیوه صحیح عزاداری آمده است.

شیوه مطلوب برگزاری عزاداری سالار شهیدان چگونه است؟

آیت‌الله العظمی شهید سید علی خامنه‌ای: شایسته است که مراسم عزاداری به همان صورت متعارفی که از قدیم متداول بوده است. برگزار شود. نحوه عزاداری‌ها. باید به همان صورت سنتی و بر طبق دستورات اهل‌مذبه (ع) با راهنمایی‌های محترم بلاد صورت گیرد و پرچم‌های حسینی همه‌جا در اهتزاز باشد.

آیت‌الله العظمی مکارم شیرازی: بهترین شیوه عزاداری. تشکیل مجالس باشکوه. ذکر اهداف مقدس حضرت امام حسین (ع). تاریخچه واقعه کربلا و تحلیل اتفاقات آن است. همچنین تشکیل دسته‌های باشکوه عزاداری. توأم با شعارهای بیدارکننده و سازنده و پخش و استفاده از پلاکاردها یا شعارهای جالب و جذاب. جزوه‌ها و پوسترهای حساب شده و پرمحتوا و روشن‌کننده. از اهداف عزاداری حضرت سیدالشهدا (ع) و مانند آن است.

دسته‌جات سینه‌زنی و زنجیرزنی با نظم و شکوه. در هر کوی و برزن به راه افتد. ولی مراقب باشند افراد ناآگاه. تعبیرات کفرآمیز و آمیخته با غلو بر زبان جاری نکنند و عزاداران آسیب جدی به بدن خود نرسانند و کاری که در نظر عموم مردم موجب وهن مذهب است. انجام ندهند تا بهانه به دست دشمن نیفتد و بدخواهان مایوس گردند.

آیت‌الله العظمی سیستانی: شایسته است مؤمنین و شیعیان مخلص اهل ولا در ترویج شاعران حسینی و برگزاری مراسم عزاداری به نحوی که معهود و معروف بین طایفه برحق شیعه است که مشتمل بر مجلس وعظ و بیان احکام و معارف و روضه‌خوانی و سینه‌زنی و... است. عمل کنند و از سیره‌ای که از سلف صالح در مورد عزاداری اهل بیت (ع) رسیده. تخطف ننمایند.

شهریار

شاهراه‌نیوز.آر
۲۳ خرداد ۱۴۰۵
۱ محرم ۱۴۲۸
شماره ۱۴

شهریار

گفت‌وگو با حجت‌الاسلام والمسلمین سیدحسین مؤمنی درباره آنچه از عزاداری‌های حسینی باید بدانیم

خیزش ایران با «هل من ناصر» حسین (ع)

شب سوم محرم

آمنه مستقیم: آنچه در این یک سال اخیر از جنگ تحمیلی دوازده‌روزه گرفته تا کودتای دی‌ماه و جنگ تحمیلی سوم (رمضان) رخ داد. بیش از هر زمان ثابت کرد که تعبیر «هل من ناصر» و «هل من ناصر یُنصرُنِی» صرفاً شعار نیست که شیعه از سر شور سر داده باشد. بلکه از سال ۶۱ هجری. کربلاها و عاشوراها رخ داده است و این ماییم که باید خود را برای ایستادن در سمت درست تاریخ. آماده کنیم و درست و بی‌جابه ندای «هل من ناصر» امام پاسخ بگوییم. در این باره با حجت‌الاسلام والمسلمین سیدحسین مؤمنی. سخنران مذهبی. گفت‌وگو کرده‌ایم.

گفت‌وگو

باید بدانیم از عزاداری چه می‌خواهیم؟

واقعه عاشورا و کربلا از دو نظر مورد واکاوی قرار می‌گیرد؛ نخست علل و عواملی که دست به دست یکدیگر داد و امام جامعه را به قدری درمیان مردم خود غریب کرد که در نهایت. ایمان را به فجیع‌ترین شکل به شهادت رساندند و آن جنایات را رقم زدند: «یا ابا عبد الله لَقَدْ غَطَفَتِ الرَّيْهَ. وَجَلَّتْ وَعَظَمَتِ الْمُصِيبَةُ يَكُ عَلَيْنَا وَعَلَى جَمِيعِ أَهْلِ الْإِسْلَامِ». دوم. پیامدهای واقعه عاشورا است. باید بدانیم از رهگذر این واقعه و دامن زدن به آن و برپایی عزاداری. دنبال چه هستیم.

عاشورا به عدالت‌خواهی جهت داد

واقعه عاشورای حسینی و آنچه در کربلا رقم خورد. سه پیامد مهم فردی. اجتماعی و تاریخی دارد و هم انسان و هم خانواده و اجتماع و هم تاریخ را متاثر کرده است؛ چنان‌که گاندی. یا آنکه یک بودایی بود. یا نگاه به حرکت حضرت اباعبدالله‌الحسین (ع) توانست بر استعمار انگیس غلبه کند. یکی از مهم‌ترین پیامدهای عاشورای حسینی. همین انقلاب و نظام اسلامی ماست؛ چنان‌که امام خمینی (ره) فرمودند: «ما هر چه داریم. از محرم و صفر است.» ایشان در صحیفه نور تأکید می‌کنند که جبهه‌های ما را این روضه‌ها و محرم. نگاه داشته است.

خون شهید غوغا می‌کند

سومین بعد واقعه عاشورا که باید به آن توجه ویژه شود. رخدادها و آموزه‌های نهفته در دل آن هاست. در کربلا از طفل شیرخواره تا دخترچرخه سه‌ساله وزن و مرد و پیرمرد. اثرگذار و حماسه‌ساز شدند و درس مهم همه آن‌ها. ولایتمداری بود که در جلسات. آن مصائب بیان می‌شود. امروز تردید نداریم که انقلاب اسلامی ایران. هم برگرفته از انقلاب حسینی و هم تداعی‌کننده آن است و همان‌طور که خون شهدای کربلا تاریخ را بیدار کرد. خون شهدای جنگ‌های تحمیلی اخیر به ویژه دانش‌آموزان شهید میناب. نیز دشمنان را ذلیل می‌کند.

تجلی صفات عاشورایی در شهدای جنگ

این ایام و در جنگ تحمیلی سوم. شاهد تجلی ویژگی‌ها و صفات اصحاب عاشورایی حضرت سیدالشهدا (ع) در بین اقشار مختلف مردم بودیم و خیلی‌ها با الهام و درس از آن مکتب به فیض شهادت رسیدند. برای مثال دخترچرخه‌ای هشت‌ساله به نام الیکا امیرکاشانی در تاریخ ۱۴ اسفند ۱۴۰۴ برای رهبر شهید دلنوشته‌ای می‌نویسد با این مضمون که «خدا جونم! رهبر شهیدم را پیش خودت سالم نگه دار. رهبر جونم! منم دوست دارم مثل شما شهید بشم.» این دخترچرخه روز ۱۵ اسفند به شهادت رسید و در امام‌زاده عبدالله (ع) شهری به خاک سپرده شد. این اتفاقات. تجلی واقعه عاشورای حسینی است. امسال بحث از حق و باطل است و اگر تصویر امام شهیدانقلاب. امام‌فعلی و شهیداندر جلسه‌ای نبود. نباید در آن جلسه حاضر شویم.

عاشورا. ترکیب عقل و عاطفه و حماسه است

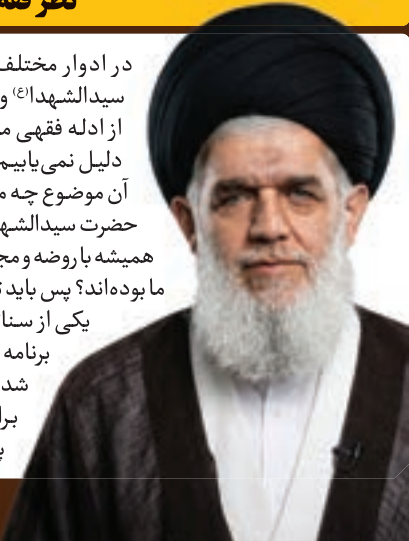
مجالس عزاداری حضرت سیدالشهدا (ع) اگرچه درظاهر با اشک و گریه. عزاء و ماتم همراه است. در باطن حماسه‌ای است بس عظیم. امام شهید ما می‌فرمودند: «واقعه عاشورای حسینی سه بعد دارد؛ عقلانیت. حماسه و عزت و عاطفه و عشق.» اگر یک نفر بخواهد به کربلا صرفاً عقلانی بنگرد. اشتباه است. درباره نگاه صرفاً حماسی یا عاطفی به آن واقعه. نیز دچار اشتباه می‌شویم. اگر قرار است این روزها با نگاه به عاشورا. استوار و محکم به‌ویژه در خیابان بمانیم. باید هر سه بعد را درنظر بگیریم و علل. رخدادها و پیامدها و ترکیب حماسه. عقل و عاطفه را باهم ببینیم.

ندای «هَلْ مِنْ نَاصِرٍ يُنْصِرُنِی» را چگونه پاسخ دهیم؟

به آن‌ها که عزم کربلا دارند و می‌خواهند دل و جان را با زیارت حضرت سیدالشهدا (ع) بسند دینی وارد؛ یا اینکه امام حسین (ع) در ایران. «ندای هَلْ مِنْ نَاصِرٍ يُنْصِرُنِی» سر داده‌اند. الان وقت آن نیست که فکر کربلافتن و حال‌وهوای روحانی گرفتن باشیم. بلکه باید مراقب باشیم ندای امام را بی‌پاسخ نگذاریم. امروز وظیفه و تکلیف ما ایستادن در خیابان است؛ همان‌طور که حضرت ابوالفضل (ع) با آن رشادت و جنگاوری. به امر امام (ع) برای آب آوردن رفتند و تا مولایشان اذن میدان ندادند ایشان مراقب حرم حضرت بودند. امروز هم وظیفه ما حضور در کف خیابان هاست؛ چون این حضور مانع جولان دشمن است. اگر ما نباشیم یا حضورمان تضعیف شود. دشمن می‌آید و خیابان و عرصه را پر می‌کند.

حجت‌الاسلام والمسلمین مؤمنی:

در ایام جنگ تحمیلی سوم. شاهد تجلی ویژگی‌ها و صفات اصحاب عاشورایی حضرت سیدالشهدا (ع) در بین اقشار مختلف مردم بودیم و خیلی‌ها با الهام و درس از آن مکتب به فیض شهادت رسیدند

حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر محمدرضا غفور هبیت‌علی دانشگاه فردوسی مشهد

امام رضا (ع) درباره عزاداری و دهه اول محرم چه فرمودند؟

امام رضا (ع) برای اباعبدالله‌الحسین (ع) را گزارش کردند است. امام فرموده‌اند: «تَايَنْتُ شَيْبَانَ قُتْتُ تَايَا لَيْشْنَ وَ قَاتَكُ لَيْشَتَيْنِ بِنِ عِلِّي عَلِيهِمَا السَّلَام قَائَةً.» (عیون‌اخبارالرضا). ج یک ص ۲۹۹. این ذکر مصیبت امام رضا (ع) در نخستین روز ماه محرم. برای یک نفر که خدمت امام رسیده است. اهمیت و ارزش برگزاری مجلس سوگواری در حماسه حسینی و ذکر مصیبت از آغاز ماه محرم را نشان می‌دهد. متن این سخنان امام رضا (ع) به ریان بن شبیب. سیره رضوی در دهه اول ماه محرم را روشن می‌کند. دستور به گریستن در روز اول ماه محرم. حجت شرعی برای پیروان اهل بیت (ع) در اقامه مجلس ماتم سیدالشهدا (ع) از روز اول ماه محرم است.

در این نوشتار. تنها دو حدیث از امام رضا (ع) برای روشن ساختن مستند بودن عزاداری دهه اول محرم ارائه شد. بنابراین عزاداری و سوگواری در مصیبت اباعبدالله‌الحسین (ع) از آغاز ماه محرم تا عاشورا. سند شرعی دارد و سیره امامان (ع). گواه ارزشمندی و کارآمدی آن است. دهه رسمی عزاداری در سیره معومین (ع). همین دهه اول ماه محرم است و این یکی از سرفصل‌های خصایص‌الحسینییه است.

امام رضا (ع) در این خودداری از خندیدن. تنها برای مصیبت جداشتن اباعبدالله‌الحسین (ع) بوده است. رفتار و گفتار امام معصوم (ع). حجت شرعی برای عموم مردم است. این قطعه از تاریخ. هر ساله در ماه محرم جریان داشته است. همواره امام‌کاظم (ع) از روز اول ماه محرم. رفتار اهل عزاء و مصیبت‌دیدگان را داشته‌اند.

سند دوم

بر اساس یک حدیث که در کتاب‌های حدیثی دارای اعتبار ذکر شده است. روز اول ماه محرم ریان بن شبیب خدمت امام رضا (ع) رسیده است. وی در آغاز این حدیث می‌گوید:

«خَعَلْتُ عَلَيَّ الرِّضَا» فَيَ أَوَّلِ يَوْمٍ مِنَ الْمُعْزَمِ؛ در اولین روز ماه محرم بر امام رضا (ع) وارد شدم. در این حدیث. گفتار امام رضا (ع) درباره مصیبت‌های سیدالشهدا (ع) در ماه محرم وجود دارد. بر طبق حدیث. امام رضا (ع) در نخستین روز ماه محرم که ریان بن شبیب خدمت ایشان رسیده است. برای وی ذکر مصیبت کرده‌اند. فرزند شبیب. متن روضه

درنگ

چرا شیعیان از روز اول ماه محرم تا روز عاشورا عزاداری می‌کنند؟ آیا این عزاداری. ریشه و سند دینی دارد؟ یا اینکه امام حسین (ع) پدرم امام جوانان بنی‌هاشم و اصحاب روز عاشورا شهید شدند. چرا عزاداری پیش از آن آغاز می‌شود؟ چرا از روز اول ماه محرم. مساجد و حسینیه‌ها سیاه‌پوش می‌شوند؟ چرا پیروان اهل بیت (ع) از روز اول محرم لباس عزاء بر تن می‌کنند؟ برای پاسخ به این پرسش باید سیره اهل بیت (ع) را مطالعه کرد. گفتار و رفتار امامان (ع) راهنمای عزاداران سیدالشهدا (ع) است. در سیره اهل بیت (ع) این عزاداری وجود داشته و در احادیث این سیره گزارش شده است. بنابراین در متون دینی. سند و مدرک برای این شیوه عزاداری وجود دارد. در اینجا تنها دو حدیث رضوی برای پاسخ به این پرسش. طرح و بررسی می‌شود.

سند اول

ابراهیم بن ابی محمود گفته است: «امام رضا (ع) فرمودند: فَقُلْتُ يَهْلِي الْخُشْيَنَ فَلْيَنْبِكُ الْيَاكُونَ فَإِنَّ الْبَكَاءَ عَلَيْهِ يَهْلِي الذُّنُوبَ الْعِظَامَ؛ بر مثل حسین (ع) باید گریه‌کنندگان برگردند؛ چون گریه بر او. گناهان بزرگ را فرومی‌ریزد. ثم قال؛